

EUROOPA KOHTU OTSUS

31. mai 1979*

[...]

Kohtuasjas 182/78,

mille esemeks on Euroopa Kohtule EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel esitatud Centrale Raad van Beroep'i taotlus, millega soovitakse saada nimetatud kohtus pooleli olevas vaidluses järgmiste poolte vahel:

BESTUUR VAN HET ALGEMEEN ZIEKENFONDS DRENTHE-PLATTELAND, Zwolle,

ja

G. PIERIK, Wapenveld,

eelotsust selle kohta, kuidas tõlgendada nõukogu määruses nr 1408/71 sätestatud õigusnorme, mis käsitlevad pensioni- või toetusesaajate õigusi saada tervislikule seisundile vastavat ravi oma elukohariigist erineva liikmesriigi territooriumil,

EUROOPA KOHUS,

koosseisus: esimese koja esimees presidendi ülesannetes J. Mertens de Wilmars, teise koja esimees Mackenzie Stuart, kohtunikud P. Pescatore, M. Sørensen, A. O'Keeffe, G. Bosco ja A. Touffait,

kohtujurist: H. Mayras,

kohtusekretär: A. Van Houtte,

on teinud järgmise

otsuse

[...]

Põhjendused

* Kohtumenetluse keel – hollandi.

1. Centrale Raad van Beroep esitas oma esimehe 8. septembri 1978. aasta kirjas edastatud nimetatud kohtu 18. juuli 1978. aasta määrusega, mis saabus Euroopa Kohtu kantseleisse 11. septembril 1978, EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel Euroopa Kohtule eelotsuse küsimused nõukogu 14. juuni 1971. aasta määruse nr 1408/71 (sotsiaalkindlustusskeemide kohaldamise kohta ühenduse piires liikuvate töötajate ja nende pereliikmete suhtes) (EÜT L 149, 1971, lk 1) tõlgendamise kohta. Need küsimused kerkisid üles vaidluse raames, millega seoses sama riiklik kohus oli oma esimehe 30. septembril 1977. aastal Euroopa Kohtu kantseleisse saanud kirjaga esitanud küsimusi ülalnimetatud määruse tõlgendamise kohta.

2. Euroopa Kohus vastas kõnealustele küsimustele oma 16. märtsi 1978. aasta kohtuotsuses (kohtuasi 117/77, EKL 1978, lk 829), kuid riiklik kohus leidis, et ta ei saa selle kohtuotsuse alusel lugeda lahendatuks kõiki kõnealuse kohtuvaidlusega seotud õiguslikke küsimusi. Põhikohtuasja menetledes leidis riiklik kohus eelkõige, et selle kohtuvaidluse lahendus on määruse nr 1408/71 osas seotud veel vastustega järgmistele küsimustele:

„a) Kas määruse nr 1408/71 artiklis 22 kasutatud mõistet „töötaja” on kasutatud kitsamas tähenduses kui sama määruse artikli 1 punktis a kasutatud mõistet „töötaja”, kui võrd artikkel 22 hõlmab üksnes aktiivseid töötajaid, nii et nendele töötajatele, kes ei ole või ei ole enam teiselt aktiivsed ja kellel on liikmesriigi õigusaktide kohaselt õigus saada invaliidsuspensiooni ning kellel on selle liikmesriigi õigusaktide kohaselt, kus määrust kohaldatakse, õigus saada teatavate erihaigustega seotud tervishoiuteenuseid, kohaldatakse vaid artikli 31 sätteid?

b) Kas määruse nr 1408/71 artikli 22 lõikes 2 osutatud kohustus anda sama artikli lõike 1 punkti c kohaselt nõutav luba tähendab samas, et pädeval asutusel ei ole õigust keelduda selle loa andmisest põhjendusel, et kõnealune ravi ei ole meditsiini või arstieetikaga seotud põhjustel või rahalistel põhjustel nõuetekohaselt kantud selle asutuse poolt kohaldatavate õigusaktidega sätestatud meditsiini- ja sünnitusabiteenuste nimekirja, või seetõttu, et pädeva asutuse asukoha liikmesriigis ei ole sellist ravimeetodit tervikuna positiivselt hinnatud, või seetõttu, et kõnealust ravi ei käsitleta meditsiinivaldkonda kuuluvana, kusjuures selle kohta ei ole määrust kohaldavas liikmesriigis vastu võetud mingeid muid õigusakte?

c) Kas artikli 22 lõike 1 punkti c alapunktis i kasutatud väljend „mitterahalised hüvitised, mida pädeva asutuse nimel annab viibimis- või elukohajärgne asutus” hõlmab sellisena ka olukorda, mil selle liikmesriigi ametiasutusel, kuhu asjaomane isik soovib ravi saamiseks minna, on küll õigus sellist raviteenust osutada, kuid tal ei ole üldjuhul kohustust seda õigust rakendada, või kas pädev asutus peab sellisel juhul enne nõutava loa väljastamist kontrollima, kas selle liikmesriigi asutus, kuhu asjaomane isik soovib ravi saamiseks minna, pakub isikule kõnealust raviteenust, kui isik on kindlustatud vastavalt selle ametiasutuse poolt kohaldatavatele õigusaktidele?”

3. Esimese küsimusega tahab riiklik kohus teada eelkõige seda, kas määruse nr 1408/71 artikli 22 sätted, mis hõlmavad „töötaja” õigusi mitterahalistele hüvitistele, laienevad ka

pensioni- või toetusesaajale, kes „ei ole aktiivne või ei ole enam aktiivne” ja kes soovib pädevalt asutuselt saada luba minna oma elukohariigist teise liikmesriiki, et lasta seal endale osutada asjakohaseid meditsiiniteenuseid.

4. Määruse nr 1408/71 artikli 1 punktis a määratletakse mõiste „töötaja” sellisena, et see tähistab isikut, kes on kohustuslikult või vabatahtlikult kindlustatud mõne kõnealuse sätte alapunktides i, ii või iii osutatud sotsiaalkindlustusskeemi alusel. Selle määratluse kohta on sätestatud, et „käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid”, ning sellel on üldine ulatus, hõlmates seega töökoha olemasolust sõltumata kõiki isikuid, kes on sotsiaalkaitse valdkonna õigusaktide kohaselt ühes või mitmes liikmesriigis kindlustatud. Sellest tuleneb, et ühe või mitme liikmesriigi õigusaktide alusel pensioni või toetusi saavate ja mõne sotsiaalkindlustusskeemi alusel kindlustatud isikute suhtes kohaldatakse määruses „töötajaid” puudutavaid sätteid isegi siis, kui nad ei ole teiselt aktiivsed, välja arvatud juhul, kui nende kohta on vastu võetud eraldi sätted.

5. Määruse nr 1408/71 III jaotise 1. peatüki 5. jao artiklites 27 kuni 33 on erisätted, mis puudutavad „pensionäre ja nende pereliikmeid”, kõnealuseid sätteid kohaldatakse artikli 34 alusel ainult pensioni- või toetusesaajate suhtes, kellel on õigus teenuste osutamisele tööalasest aktiivsusest sõltumata, seega ka mitteaktiivsete pensionäride või toetusesaajate suhtes.

6. Samas antakse nende sätetega artiklis 31 kõnealustele kindlustatud isikutele õigus saada mitterahalisi hüvitisi ajal, mil nad viibivad mõnes muus liikmesriigis peale oma elukohariigi. Liikmesriigis elava kindlustatud isiku, kes soovib pädeva asutuse luba tervisliku seisundi tõttu vajaliku ravi saamiseks teises liikmesriigis, õigust saada mitterahalisi hüvitisi reguleerib sama peatüki artikli 22 lõike 1 punkt c.

7. Viimatinimetatud sättes osutatud mõistega „töötaja” ei soovita määruse nr 1408/71 puhul piirata selle mõiste kohaldamisala ainult teiselt aktiivsete töötajatega, jättes kõrvale mitteaktiivsed töötajad, seejuures kasutatakse kõnealust mõistet ka sama peatüki artiklites 25 ja 26, kus käsitletakse vastavalt töötuid ja pensionitaotlejaid.

8. Seetõttu tuleb esimesele küsimusele vastata, et pensioni- või toetusesaaja puhul, kellel on liikmesriigi õigusaktide kohaselt õigus saada mitterahalist hüvitist ja kes ei ole tööalaselt aktiivne, reguleerivad õigust saada pädeva asutuse luba tervisliku seisundi tõttu vajaliku ravi saamiseks minna mõnda teise liikmesriiki määruse nr 1408/71 artikli 22 lõike 1 punkti c ja lõike 2 sätted.

9. Teise küsimuse osas on Euroopa Kohus oma ülalmainitud 16. märtsi 1978. aasta otsuses kohtuasjas 117/77 otsustanud, et „artikli 22 lõike 2 teises lõigus ette nähtud kohustus anda sama artikli lõike 1 punktis c nõutud luba laieneb nii juhtumile, mil mõnes teises liikmesriigis osutatav raviteenus on tõhusam kui see, mida asjaomane isik saaks elukohaliikmesriigis, kui ka juhtumile, mil kõnealust ravi ei saa viimatinimetatud liikmesriigi territooriumil osutada”.

10. Kõnealuse otsuse põhjenduses 15 on lisaks kinnitatud, et mitterahalised hüvitised, mille puhul antakse luba minna teise liikmesriigi territooriumile, „laienevad [...] igasugusele ravile, mis võib tagada asjaomase isiku haiguse või tervisehäire tõhusa ravi”, ning sellest tuletatakse põhjenduses 16, et „selles olukorras ei ole vaja teha kindlaks, kas mitterahalist hüvitist, mida töötaja vajab, võib anda elukohaliikmesriigi territooriumil, sest eespool nimetatud lõike 1 punktis c osutatud loa andmise seisukohast on määrava tähtsusega ainuüksi asjaolu, et see hüvitis vastab ravile, mis on asjaomase isiku tervisliku seisundi puhul kõige asjakohasem”. Piiritledes pädeva asutuse otsustusõigust selles valdkonnas, tunnistatakse kõnealuse kohtuotsuse põhjenduses 17 kaudselt, et kõnealuse asutuse ülesanne on hinnata objektiivselt meditsiinilisi asjaolusid, millega põhjendatakse artikli 22 lõike 1 punktis c sätestatud loa andmisest keeldumist, võttes arvesse eelkõige asjaomase isiku tervislikku seisundit, tema haiguse või tervisehäire raskust ja ravi tõhusust.

11. Kui vastava õigusega pädev asutus tunnistab, et kõnealuse ravi puhul on tegemist asjaomase isiku haiguse või terviserikke tõhusa raviga, on tema otsustuspädevus seotud määruse artikli 22 lõike 2 punktist 2 selgelt ja ühemõtteliselt tuleneva kohustusega mitte keelduda sellisel juhul kõnealuse artikli lõike 1 punktis c sätestatud loa andmisest.

12. Artikli 22 sätetest ja põhieesmärgist tuleneb, et määrusega on soovitud pädeva asutuse ülalnimetatud loa andmise või sellest keeldumise otsuse puhul anda meditsiinilistele nõudmistele otsustav tähtsus, välistades üldjuhul eranditult kõnealuse artikli lõike 2 punkti 2 kohaldamisel võimaluse loa andmisest keelduda, „kui asjaomasel isikul puudub võimalus saada kõnealust ravi elukohaliikmesriigi territooriumil”.

13. Seega tuleb teisele küsimusele vastata, et kui pädev asutus tunnistab, et kõnealuse ravi puhul on tegemist asjaomase isiku haiguse või terviserikke vajaliku ja tõhusa raviga, on määruse nr 1408/71 artikli 22 lõike 2 punktis 2 sätestatud tingimused täidetud ja pädeval asutusel ei ole sel juhul õigust keelduda selles sättes osutatud ja sama artikli lõike 1 punkti c alusel nõutava loa andmisest.

14. Mis puutub kolmandasse küsimusse, siis selle osas on kindel, nagu Euroopa Kohus on juba väljendanud oma ülalnimetatud 16. märtsi 1978. aasta kohtuotsuses kohtuasjas 117/77, et nõukogu 21. märtsi 1972. aasta määruse nr 574/72, millega määratakse kindlaks määruse nr 1408/71 rakendamise kord (EÜT L 74, 1972), artikli 93 lõike 1 ja artikli 96 kohaselt maksab pädev asutus määruse nr 1408/71 artikli 22 alusel osutatud teenuste eest tasutud summa kõnealuseid teenuseid osutanud asutusele tagasi vastavalt viimatinimetatud asutuse raamatupidamisaruannetele, kusjuures see tagasimaksmine on lisaks „täielik”.

15. Sellest tuleneb, et kuna raviga seotud kulud kannab ülalmainitud loa andnud pädev asutus, on selle liikmesriigi asutus, kuhu asjaomane isik ravi saamiseks läheb, kohustatud sellise loa olemasolul kõnealust teenust osutama isegi juhul, kui tema suhtes kohaldatavate õigusaktide kohaselt ei ole tal selliste teenuste osutamise kohustust, vaid ainult õigus neid osutada.

16. Seega tuleb kolmandale küsimusele vastata, et määruse nr 1408/71 artikli 22 lõike 1 punkti c alapunktis i esitatud mõiste „mitterahalised hüvitised, mida pädeva asutuse nimel annab viibimis- või elukohajärgne asutus” hõlmab kõiki teenuseid, mida selle liikmesriigi asutusel, kuhu asjaomane isik pärast kõnealuse artikli lõike 1 punktis c osutatud loa saamist läheb, on õigus osutada, isegi juhul, kui tal tema poolt kohaldatavate õigusaktide kohaselt ei ole nende teenuste osutamise kohustust.

Kohtukulud

17. Euroopa Kohtule märkusi esitanud Belgia Kuningriigi valitsuse, Madalmaade Kuningriigi valitsuse, Ühendkuningriigi valitsuse ja Euroopa Ühenduste Komisjoni kohtukuludid ei hüvitata. Et põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus liikmesriigi kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse riiklik kohus.

Esitatud põhjendustest lähtudes

EUROOPA KOHUS

vastuseks küsimustele, mille Centrale Raad van Beroepi esimees talle 8. septembri 1978. aasta kirjas edastatud nimetatud kohtu 18. juuli 1978. aasta määrusega esitas, otsustab:

1. Pensioni- või toetusesaaja puhul, kellel on liikmesriigi õigusaktide kohaselt õigus saada mitterahalist hüvitist ja kes ei ole tööalaselt aktiivne, reguleerivad õigust saada pädeva asutuse luba tervisliku seisundi tõttu nõutava ravi saamiseks minna mõnda teise liikmesriiki määruse nr 1408/71 artikli 22 lõike 1 punkti c ja lõike 2 sätted.

2. Kui pädev asutus tunnistab, et kõnealuse ravi puhul on tegemist asjaomase isiku haiguse või terviserikke vajaliku ja tõhusa raviga, on määruse nr 1408/71 artikli 22 lõike 2 punktis 2 sätestatud tingimused täidetud ja pädeval asutusel ei ole sel juhul õigust keelduda selles sättes osutatud ja sama artikli lõike 1 punkti c alusel nõutava loa andmisest.

3. Määruse nr 1408/71 artikli 22 lõike 1 punkti c alapunktis i esitatud mõiste „mitterahalised hüvitised, mida pädeva asutuse nimel annab viibimis- või elukohajärgne asutus” hõlmab kõiki teenuseid, mida selle liikmesriigi asutusel, kuhu asjaomane isik pärast kõnealuse artikli lõike 1 punktis c osutatud loa saamist läheb, on õigus osutada, isegi juhul, kui tal tema poolt kohaldatavate õigusaktide kohaselt ei ole kohustust neid teenuseid osutada.

Mertens de Wilmars

Mackenzie Stuart

Pescatore

Sørensen

O'Keeffe

Bosco

Touffait

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 31. mail 1979 Luxembourgis.

Kohtusekretär

Esimese koja esimees
presidendi ülesannetes

A. Van Houtte

J. Mertens de Wilmars